

ÕPETAJA MÄLESTUSEKS

Sellest suurest inimeste hulgast, kellega elu mind on kokku viinud, suutsid vaid väga vähesed jätta mu hinge sellise jälje, nagu seda tegi Rem Naumovitš Blum. Ta ei olnud mitte lihtsalt mu õppejõud, ta oli mu Õpetaja selle sõna kõige sügavamas tähenduses.

Mu esimene õppetund Rem Naumovitšiga sattus mu tudengiaastate algusesse Tartu Ülikoolis (1973. aastal). See polnudki mingi tavaline tund - lihtsalt üks juhtum elus, mis polnud minuga isegi mitte seotud, kuid paljude, sealhulgas minu jaoks, sai sellest tõeline õppetund. Ma olin tollal esimese kursuse tudeng ning oma õppejõu professor Rem Naumovitšiga polnud ma kokku puutunud, küll aga kuulnud tema nõudlikkusest ja rangusest. Nimelt ei lubanud Rem Naumovitš läbipõrunud üliõpilastel eksamisesse ajaks eksamit ringi teha, mis aga tõi paratamatult kaasa stipendiumist ilmajäämise. Aga kuna Rem Naumovitši aine - filosoofia ajaloo - eksamist oli võimalik läbi saada vaid semestri jooksul tehtud usina ja pingutava töö tulemusena, mitte aga kahel eksamieelsel ööl hullupööra tuupides, siis põruti läbi üsna tihti. Seejuures ei läinud talle korda mitte mingisugused vabandused ega mõjuvad põhjused – professor Bljum oli karm ja järeleandmatu.

Kui siiski loobus Rem Naumovitš ükskord oma põhimõttest. Juhtus nii, et filosoofiaeksamil läbikukkunud tudengiks osutus noor mees, kelle eest läks kostma professor Lotman ise. Vaevalt et Juri Mihhailovitš oleks seda omal algatusel teinud, kuid teda palus omakorda noormehe isa – professor Riiast, kellele Juri otse et midagi võlgu oleks olnud, kuid kellele ta ka ära öelda ei saanud. Professor, kellest jutt käib, juhtus just sel ajal Tartus olema seoses Lotmani abikaasa Zara Grigorjevna Mintsi doktoritöö kaitsmisega, kus ta oli oponendiks. Lühidalt, Juri Mihhailovitš, hapu nägu ees, palus ikkagi Rem Naumovitšil erand teha ja lubada üliõpilasel sessiooni ajal eksam uuesti teha, et too stipendiumist ilma ei jääks.

Filoloogiateaduskonna laborantidena töötasid siis, nagu küllap tänagi, üliõpilased ning seetõttu tuli see fakt otsemaid ilmsiks. Tollal polnud me veel lugenud Orwelli „Loomade farmi“, kuid teadsime suurepäraselt, et kuigi „kõik on võrdsed“ on mõned ikkagi „teistest võrdsemad“. Ning seetõttu, kui professor Blum oleks kellelegi erandi teinud, oleks me selle ikka üle elanud. Oleks kirunud ja ironiseerinud, kuid oleks vapustusteta üle elanud. Vapustas meid aga professori otsus. Rem Naumovitš lubas erandkorras eksami uuesti teha KÕIGIL läbipõrunutel. Erandi teinud, kaitses ta ikkagi sõnaselgelt põhimõtet „kõik on võrdsed“.

Praegu öeldaks, et tema reiting tõusis, kuid minu arvates pole see üks ja seesama.

Oktoober 2000

Avaldatud ajakirjas Tallinn, 10-2000.